

บทที่ 10

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1. ความหมายและความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ได้กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิด “ความรู้คู่คุณธรรม” และจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งนำไปสู่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา คือ ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : มาตรา 47)

ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและกระบวนการตรวจสอบ หรือ การประเมินว่าเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษามากน้อยเพียงไร (Murgatroyd, Stephen and Morgan, Colin 1994 : 45)

การประกันคุณภาพการศึกษาเกี่ยวข้องกับการดำเนินการที่สำคัญ 2 เรื่อง ดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาซึ่งหลักปฏิบัติทั่วไปจะกำหนดโดยองค์กรคณะบุคคล ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีประสบการณ์ (Murgatroyd, Stephen and Morgan, Colin 1994 : 45)

ในระบบการศึกษาไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้กระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นผู้กำหนดมาตรฐานการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : มาตรา 31) โดยมีสภาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแห่งชาติ คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการอุดมศึกษาเป็นผู้พิจารณาเสนอตามลำดับสายงาน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : มาตรา 34)

2. กระบวนการตรวจสอบและประเมินการดำเนินการจัดการศึกษาว่าเป็นไปตามมาตรฐาน คุณภาพการศึกษามากน้อยเพียงไร พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้

กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพนี้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 : มาตรา 48) และให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุก 5 ปี โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 : มาตรา 49)

เข็มทอง ศิริแสงเลิศ (2540 : 33) มีแนวคิดว่าการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประกันคุณภาพของการบริหารงานโรงเรียน ว่าได้มีการวางแผนการทำงานและดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผลผลิตของโรงเรียนมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานทางการศึกษาและตรงกับความต้องการของผู้รับบริการได้ตลอดเวลา

ทบวงมหาวิทยาลัย (2541:1) ให้ความหมาย การประกันคุณภาพ คือ กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติ ที่จำเป็นต้องดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาได้รับการรักษาไว้ และส่งเสริมเพิ่มพูน

สงบ ลักษณะ (2542 : 2) ให้ความเห็นว่า การประกันคุณภาพทางการศึกษาเป็นกระบวนการวางแผนและกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษา ที่จะรับประกันให้สังคม เชื่อมั่นว่าจะพัฒนา ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพ ที่ระบุไว้ในหลักสูตรและตรงกับความต้องการของสังคม

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพของการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับสังคมว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาทุกประการ

2. ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้

ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจาก กระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว คือคุณภาพ ของคน

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดย จะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จัก พึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข

ถึงแม้ว่าในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีความพยายามในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย มาโดยตลอด แต่จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษาของกรมวิชาการ ปี 2540 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของวิชาต่างๆ ส่วนใหญ่มีค่าต่ำกว่าร้อยละ 50 เช่น คะแนนเฉลี่ยใน วิชาคณิตศาสตร์และฟิสิกส์ของนักเรียนชั้น ม.6 มีค่าไม่ถึงร้อยละ 30 แสดงว่านักเรียนทำข้อสอบ ได้ไม่ถึง 1 ใน 3 ของข้อสอบทั้งหมด นอกจากผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการแล้ว จริยธรรม คุณธรรม และความปลอดภัยของร่างกายและจิตใจของเด็กไทยก็อยู่ในสภาวะเสี่ยงเช่นเดียวกันดังตัวอย่าง ของปัญหายาเสพติดที่กำลังแพร่ระบาดอยู่ในสถานศึกษาขณะนี้ ด้านความสามารถในการคิด วิเคราะห์นั้น จากการศึกษาของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) เกี่ยวกับการทำข้อสอบวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ของสมาคมนานาชาติเพื่อการ ประเมินผลทางการศึกษา พบว่าเด็กไทยทำคะแนนได้ดีสำหรับข้อสอบวิชาแบบเลือกตอบที่ใช้ ทักษะพื้นฐาน (เช่น การบวก ลบ คูณ หาร) หรือข้อสอบที่ใช้ความจำแต่ไม่สามารถทำข้อสอบที่ เป็นโจทย์ปัญหาที่ต้องคิดวิเคราะห์ หรือต้องเขียนคำตอบอธิบายยาวๆ แสดงให้เห็นถึงปัญหาใน การคิดวิเคราะห์ และการเรียบเรียงความคิดออกมาเป็นคำพูดของเด็กไทย ในขณะที่ ความสามารถดังกล่าวเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบัน (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 1)

จากที่กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของการศึกษาว่าจะจำเป็นต้องได้รับการ พัฒนา ปรับปรุงให้ดีขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ จริยธรรม คุณธรรม

ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะองพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของประเทศไทย โดย จะต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดกลไกในการตรวจสอบและกระตุ้นให้ หน่วยงานทางการศึกษามีการควบคุมคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา

ต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 : มาตรา 48) ให้มีการเสนอผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งที่จัดทำอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุก 5 ปี ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณะ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542:มาตรา 49) ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงภายในระยะเวลาที่กำหนด

การประกันคุณภาพการศึกษา มีความสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้ เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน
2. ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและเกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง
3. ทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษามีพลังที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปแบบและต่อเนื่อง

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นการบริการจัดการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้บริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพและสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น (พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และ สุชาติ กิจพิทักษ์; 2548 : 6-8)

3. การประกันคุณภาพการศึกษา : ระบบที่การันตีคุณภาพ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการให้สัญญาของสถานศึกษาและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาต่อพ่อแม่ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องว่าจะให้การศึกษ จัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก ให้มีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ทั้งการมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่างๆ ที่ปรากฏในหลักสูตร / มาตรฐานที่กำหนด

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นแผนงานหนึ่งใน 20 แผนงานการปฏิรูปการศึกษา และเป็นแผนงานที่ทุกกรมได้ดำเนินการอย่างจริงจังเป็นระบบอย่างต่อเนื่องจนเห็นกระบวนการดำเนินการอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรมส่งผลต่อการพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สำหรับการดำเนินการประกันคุณภาพของกรม/หน่วยงานต่างๆ ที่น่าสนใจ มีดังนี้

กรมศิลปากรได้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเป็น 2 ระบบ คือ ระบบประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับนาฏศิลป์ชั้นต้น ชั้นกลาง และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของช่างศิลป์ และระบบ 4A (Quality Assurance) ระบบประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาในแบบนาฏศิลป์ชั้นสูง ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงช่างศิลป์ และปริญญาโดยใช้เกณฑ์ 9 ด้าน ของทบวงมหาวิทยาลัย

กรมพลศึกษาได้จัดจัดทำตัวชี้วัดมาตรฐานการศึกษาพลศึกษาทั้ง 3 ด้านและจัดทำเอกสารคู่มือการประกันคุณภาพมาตรฐานอาชีวศึกษา จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบการประเมินภายในของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้ดำเนินโครงการประกันคุณภาพ และรับรองมาตรฐานการศึกษาโดยเน้นการยกระดับมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสู่ระดับสากล โดยได้ดำเนินการประชุมสัมมนาเสนอปัญหาอุปสรรค ในการทำงาน หาแนวทางแก้ไข ปัญหา ประชุมสัมมนาบุคลากรที่ทำหน้าที่กรรมการและเลขานุการ ตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกณฑ์มาตรฐาน 7 ปัจจัย นอกจากนี้ได้จัดทำเอกสาร คู่มือประกอบการทำงานมากมาย

กรมสามัญศึกษาได้มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ การศึกษามาตั้งแต่ พ.ศ. 2541 และได้ดำเนินการมาโดยลำดับจนถึงปัจจุบัน การดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ การดำเนินการจัดทำมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของกรมสามัญจัดอบรมสัมมนาผู้บริหาร ครูอาจารย์ ที่เกี่ยวข้องพัฒนาหลักสูตรการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา พัฒนาแกนนำการประกันคุณภาพการศึกษาในทุกสหวิทยาเขต จัดระบบติดตามและประเมินผล โดยกำหนดเกณฑ์เป็น 3 ระดับ คือ ระดับความรู้ ความเข้าใจ ระดับวางแผนและดำเนินการ การปฏิบัติตามแผนและได้มาตรฐานที่กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ประกาศนียบัตรประกันคุณภาพการศึกษาในปี พ.ศ.2541 โดยมีเป้าหมายให้ทุกโรงเรียนเข้าสู่ระบบการประกันในปีการศึกษา 2542 เพื่อกระตุ้นให้โรงเรียนได้ตระหนักถึงการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสนองความต้องการ

ของผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน เพื่อให้หน่วยงานทุกระดับสามารถนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมได้จริง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงพัฒนาบุคลากรตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงในสำนักงาน จนถึงบุคลากรในระดับโรงเรียน ด้วยวิธีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเผยแพร่เอกสารให้ความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอก นอกจากนี้ ได้เร่งปฏิรูปการเรียนรู้ พร้อมจัดเตรียมระบบข้อมูลสารสนเทศภายในโรงเรียนและทำการประเมินโรงเรียนตามกรอบมาตรฐานฉบับปัจจุบัน ทั้งการประเมินตนเองและประเมินจากบุคคลภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้หน่วยงานตั้งแต่ระดับโรงเรียนจนถึงระดับกรม มีข้อมูลพื้นฐานสำหรับติดตามความก้าวหน้าของโรงเรียนในระยะต่อไป

กรมวิชาการได้จัดทำโครงการศึกษาและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตการศึกษา 3, 5, 7, 9 และ 11 ที่ครอบคลุมสถานศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและสำนักบริหารท้องถิ่น (เทศบาล) รวม 21 โรงเรียน และนำร่องระบบดังกล่าวไปทดลองดำเนินการระหว่างปีการศึกษา 2543 โดยมีเครือข่ายการดำเนินงาน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิของทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ ศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา และนักวิชาการศึกษาเขตการศึกษา 3, 5, 7, 9 และ 11 รวมทั้งศึกษานิเทศก์ของจังหวัดที่ดูแลสถานศึกษาในโครงการผลการศึกษาและพัฒนาระบบดังกล่าว

จากการดำเนินงานดังกล่าวกรมวิชาการพบว่า สถานศึกษาทุกแห่งสามารถนำระบบการประกันคุณภาพดังกล่าวไปปฏิบัติได้โดยมีการจัดระบบและวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพสถานศึกษา และกรมวิชาการได้นำผลการดำเนินโครงการนำไปสู่การยกร่างกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางแก่สถานศึกษาอื่นๆ เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งสามารถจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตนเองได้อย่างซ้ำภายในปีการศึกษา 2545 ทั้งนี้ กรมวิชาการกับหน่วยงานต้นสังกัด จะร่วมกันวางแผนพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เป็นสถาบันระดับอุดมศึกษา ที่ผลิตครูอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรี ให้การศึกษาทางด้านวิชาชีพทั้งระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี และประกาศนียบัตรชั้นสูง ได้มีการประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งสร้างวัฒนธรรม การเน้นที่คุณภาพทั่วทั้งองค์กร (TQM) นำระบบ 5 ส. มาใช้ นำระบบบริหารคุณภาพ ISO 9000 มาใช้ในการ

ประกันคุณภาพการศึกษาตั้งแต่ปี 2541 และได้จัดทำข้อสอบมาตรฐานขึ้น (กรมวิชาการ; 2543 87-89)

การประกันคุณภาพภายใน

การประกันคุณภาพภายใน เป็นการดำเนินงานในลักษณะของการผสมผสานระหว่าง กระบวนการบริหารและจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษาที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณภาพเป็นการทำงานที่ต่อเนื่องตลอดเวลา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ 2543 ข : 11) การประกันคุณภาพภายใน เป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาและเพื่อให้เป็นไปตามสาระใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ

ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน

การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ทุก สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อันประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การ ประเมินผล และการปรับปรุงการดำเนินการ โดยสถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่ สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการที่กำหนด ใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มาตรฐาน การศึกษาและเป้าหมาย ปรัชญา ธรรมนูญสถานศึกษา กำหนดระยะเวลาการดำเนินการที่ ชัดเจน ติดตามผลการทำงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการศึกษาในการดำเนินงานเน้นการประสานงานและการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่ม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง บุคลากรของหน่วยงานองค์กร ต่างๆ ของชุมชน มีการจัดทำผลรายงานผลการประกันคุณภาพภายในเสนอต่อหน่วยงานต้น สังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนสาธารณชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ 2543: 6) มีผู้ให้ความหมายการประกันคุณภาพภายในดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543ค : 9) ให้ความหมายการ ประกันคุณภาพภายใน เป็นกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนา คุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ เป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา ร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการ ลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน มีการบันทึกและ ติดตามตรวจสอบผลงาน หากจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงแล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้นๆ โดย มุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

รุ่ง แก้วแดง (2544: 104) ให้ความหมายการประกันคุณภาพภายใน หมายถึงการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยมีบุคลากรของสถานศึกษา หรือโดยหน่วยงานในสังกัดมีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 11) ได้กำหนดหลักการในการประกันคุณภาพภายในไว้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาไม่ใช้การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหายโดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ตามข้อ 1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนจากการดำเนินงานตามปกติโดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผนตรวจสอบประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเป็นระบบมีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษาโดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ หรือหน่วยงานที่กำกับดูแล เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผนติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคมและประเทศชาติ

4. ระบบและกระบวนการประกันภายใน

ระบบการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง ระบบการประเมินผล และการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 : มาตรา 4)

สถานศึกษาจะต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงหลักและกระบวนการดังต่อไปนี้

1. หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามี 3 ประการ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 11)

1.1 จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหาย โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่ การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

1.2 การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1.1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผนตรวจสอบประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบที่มีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

1.3 การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษาโดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผลพัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

2. กระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของการประกันคุณภาพ มี 3 ขั้นตอนคือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 7)

2.1 การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน

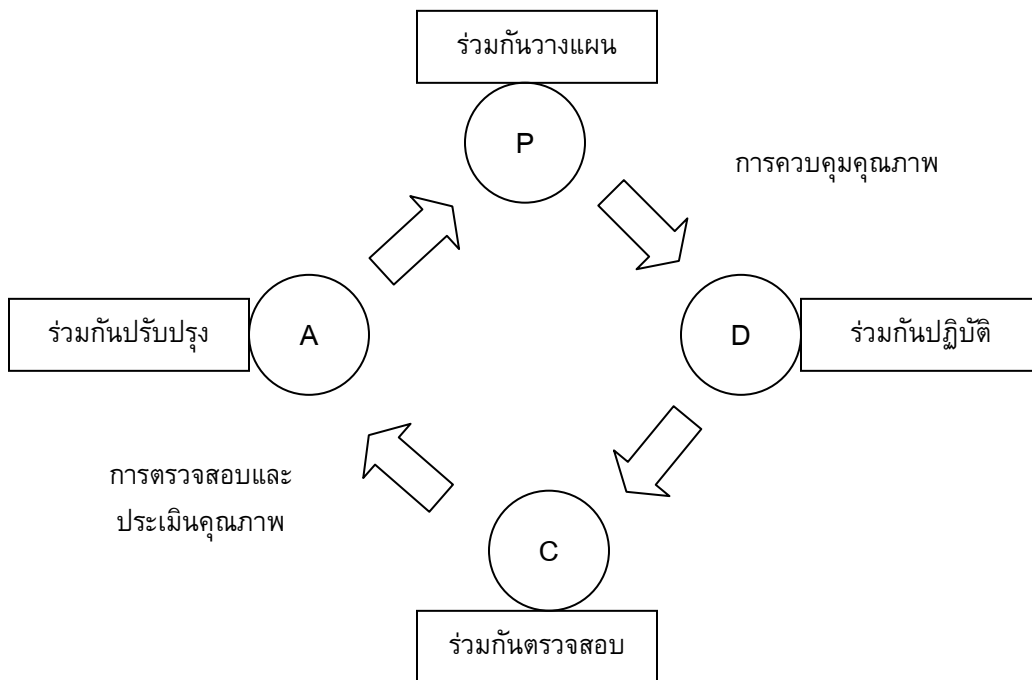
2.2 การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบ และติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

2.3 การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับกระทรวง

3. กระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของหลักการบริหารที่เป็นกระบวนการครบวงจร (PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

- 3.1 การร่วมกันวางแผน (Planning)
- 3.2 การร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Doing)
- 3.3 การร่วมกันตรวจสอบ (Checking)
- 3.4 การร่วมกันปรับปรุง (Action)

เมื่อพิจารณากระบวนการการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของการประเมินคุณภาพและแนวคิดของการบริหารแบบครบวงจรจะเห็นว่ามีคุณสมบัติสอดคล้องกัน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ; 2543 : 10)

ภาพแสดงความสัมพันธ์ของแนวคิดของการประเมินคุณภาพและการบริหารแบบครบวงจร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 10)

จากภาพที่ การควบคุมคุณภาพและการตรวจสอบคุณภาพก็คือกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาตามหลักการบริหารนั่นเอง โดยการควบคุมคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วม

กันวางแผนและดำเนินการตามแผน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพให้เป็นที่น่าพอใจตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา ส่วนการตรวจสอบคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกันตรวจสอบ เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นที่น่าพอใจและมาตรฐานการศึกษาเมื่อสถานศึกษามีการ ตรวจสอบตนเองแล้วหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตามและ ประเมินคุณภาพเพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้ สถานศึกษามีความภูมิใจ และเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอ (พฤษ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์ ; 2548 : 9-11)

4. ขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการประกันคุณภาพภายใน การดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามกระบวนการที่กล่าวแล้ว มีแนวทางและ ขั้นตอน ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพแสดงขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 13)

จากภาพแสดงขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมการ ซึ่งการเตรียมการที่มีความสำคัญ คือ

1.1 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยต้องสร้างตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะจัดทำภารกิจที่ชัดเจนทำความเข้าใจโดยใช้บุคลากรภายในสถานศึกษาหรือวิทยากรมืออาชีพจากภายนอก โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมรับทราบพร้อมกัน และต้องพัฒนาความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในให้บุคลากรทุกคนเกิดความมั่นใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการในแต่ละปี ต่อมาเน้นเนื้อหาการกำหนดกรอบและแผนการประเมิน การสร้างเครื่องมือประเมินและการรวบรวมข้อมูล ในช่วงท้ายเน้นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการประเมินการเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Study Report)

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบในการประสานงาน กำกับดูแลช่วยเหลือสนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันและเชื่อมโยงเป็นทีม โดยการตั้งคณะกรรมการพิจารณาตามแผนภูมิโครงสร้างการบริหารซึ่งฝ่ายที่รับผิดชอบงานใดควรเป็นกรรมการรับผิดชอบการพัฒนาและประเมินคุณภาพงานนั้น

2. ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน

2.1 การวางแผน จะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องใช้สำหรับแผนต่างๆ ที่ควรจัดทำคือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา แผนการประเมินคุณภาพและแผนงบประมาณ เป็นต้น

2.2 การปฏิบัติตามแผน ซึ่งในขณะที่ดำเนินการต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา และผู้บริหารควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติ กำกับ ติดตามการทำงานทั้งระดับบุคลากร วิทยากร วิทยากร และให้การนิเทศ

2.3 การตรวจสอบประเมินผล ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่แสดงว่าการดำเนินการที่ผ่านมามีบรรลุเป้าหมายเพียงใด โดยการประเมินต้องจัดวางกรอบการประเมิน จัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ จัดเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แปลความข้อมูล และการตรวจสอบ ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

2.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุง เมื่อแต่ละฝ่ายประเมินผลเสร็จแล้วจะส่งผลให้คณะกรรมการรับผิดชอบนำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์และแปลผลแล้วนำเสนอผลต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร นำไปวางแผนในระยะต่อไป และจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศหรือการเขียนรายงานประเมินตนเอง

3. ขั้นตอนการจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี เมื่อสถานศึกษาดำเนินการประเมินผลภายในเสร็จแล้วจะจัดทำรายงาน โดยเริ่มจากรวบรวมผลการดำเนินงาน และผลการประเมินมาวิเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษาและเขียนรายงาน

กิจกรรมเสนอแนะสำหรับการดำเนินการประเมินผลภายในของสถานศึกษา ดังนี้ (สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 23-160)

กิจกรรมที่ 1 การเตรียมความพร้อม เป็นการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดีของบุคลากรในสถานศึกษา พร้อมด้านทรัพยากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหรือสนับสนุนการประเมินผลภายใน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมย่อยดังนี้

1.1 สืบหาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบุคลากรในสถานศึกษา โดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของบุคลากรทั้งหมดในสถานศึกษา
- 2) สืบหาความรู้ความเข้าใจ เจตคติต่อการประเมินผลภายในของบุคลากร

1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลภายในของสถานศึกษา ซึ่งคณะกรรมการนี้ควรประกอบด้วย ผู้บริหาร คณะครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน รวมกันประมาณ 15-20 คน

1.3 จัดเตรียมงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานประเมินผลภายใน ซึ่งงบประมาณส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับปริมาณข้อมูลที่จะจัดเก็บ แหล่งข้อมูล ประเภทหรือวิธีการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ เป็นต้น

1.4 จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน ซึ่งต้องกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการในการประเมินผลภายในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การจัดเตรียมการจนถึงการสรุปผลและรายงานผลการประเมิน รวมทั้งระบบการติดตามการดำเนินอย่างชัดเจน โดยทุกกิจกรรมจะกำหนดเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดกิจกรรมต่างๆ เหล่านั้น

1.5 การกำกับและติดตามประเมินผลภายใน ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายต้องติดตามกำกับดูแลให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นไปตามปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้

กิจกรรมที่ 2 การศึกษาสภาพและผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ผ่านมา
เป็นการรวบรวมและนำข้อมูลพื้นฐานรวมทั้งผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ผ่านมาแล้ว มา
แจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดทราบเพื่อพิจารณาตัดสินใจในการกำหนดแนวทางการประเมินและการ
พัฒนาสถานศึกษาของตนเอง ซึ่งวิธีการดำเนินการคือ จัดทำรายงานสภาพการดำเนินงานของ
สถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้นำมาเป็นข้อมูลพิจารณาตัดสินใจดำเนินการต่างๆ ต่อไป ซึ่ง
ข้อมูลควรประกอบด้วย

2.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสถานศึกษา ได้แก่ ชื่อ ที่ตั้ง ขนาดสถานศึกษา จำนวน
อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์จำนวนครูอาจารย์ จำนวนนักเรียน ลักษณะชุมชน

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายต่างๆ ของสถานศึกษา ได้แก่ นโยบายด้านการบริหาร
จัดการ ด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ โดยรายงาน
ว่าที่ผ่านมามีเป้าหมายอย่างไร และมีผลการดำเนินงานเป็นไปตามแผนมากน้อยเพียงไร พร้อมทั้ง
สรุปเป็นจุดอ่อน จุดแข็งของการดำเนินงานที่ผ่านมา

**กิจกรรมที่ 3 การทำความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับสภาพและ
ผลการดำเนินงานของสถานศึกษา** เป็นการนำเสนอรายงานผลการดำเนินงานของ
สถานศึกษาให้ทุกฝ่ายเข้าใจตรงกันและพร้อมที่จะร่วมมือกันดำเนินงานประเมินผลภายในต่อไป
ซึ่งมีกิจกรรมย่อย ดังนี้

3.1 สัมภาษณ์ความเข้าใจของบุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของ
สถานศึกษา โดยจัดทำแบบสำรวจการรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของ
สถานศึกษา

3.2 สัมภาษณ์สภาพการประเมินผลภายในของสถานศึกษา โดยจัดทำแบบสอบถามความ
คิดเห็นของบุคลากรทั้งหมดของสถานศึกษา ซึ่งแบบสอบถามควรมีหัวข้อ ดังนี้

1) ลักษณะการดำเนินงานของสถานศึกษาในการประเมินผลภายในที่ผ่านมาเป็น
อย่างไร กิจกรรมที่เกี่ยวข้องมีการทำ หรือไม่ทำอย่างไร

2) กิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพสอดคล้องกับ
มาตรฐานการศึกษาหรือไม่

**กิจกรรมที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่จะ
ใช้ในการประเมิน** เป็นการกำหนดเป้าหมายที่บุคลากรทุกคนในสถานศึกษารับรู้และร่วมกัน

จัดทำว่าจะมีการตรวจสอบการทำงานของตนเองในด้านใด เรื่องใดบ้าง ซึ่งวิธีการดำเนินงานควรมีขั้นตอน ดังนี้

4.1 สํารวจความคิดเห็นของบุคลากรทุกฝ่ายว่าต้องการให้คณะกรรมการดำเนินงานประเมินผลภายในดำเนินการในเรื่องใดบ้าง อย่างไรบ้าง

4.2 ให้บุคลากรทุกฝ่ายศึกษาและตัวบ่งชี้ที่เปรียบเทียบกับกิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินงานอยู่ว่ากิจกรรมใดที่ควรจัดทำแต่ไม่ได้จัดทำ กิจกรรมใดที่ทำอยู่แล้วและกิจกรรมใดที่จะต้องทำเพิ่มเติม

4.3 กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินให้ครอบคลุมความต้องการของบุคลากรที่แสดงไว้ซึ่งกิจกรรมย่อยที่ควรจัดทำมี ดังนี้

1) จัดทำแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเกี่ยวกับกิจกรรมและหัวข้อที่ต้องการจะประเมิน

2) จัดทำแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ที่มีอยู่เดิมแล้วว่ามีสิ่งใดจะนำมาใช้กับการประเมินผลภายในได้บ้าง

3) กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่จะทำการประเมิน

4) กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยการศึกษา วิเคราะห์จากมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการประเมินที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น

กิจกรรมที่ 5 การกำหนดกรอบการประเมิน เป็นการกำหนดแนวทางในการทำการประเมินผลว่าจะดำเนินการอย่างไร เมื่อใดและใครเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องใด ซึ่งวิธีการประเมินจะขึ้นอยู่กับลักษณะของตัวบ่งชี้ เช่น ใช้แบบสอบถามกับตัวบ่งชี้ที่เป็นความรู้ความเข้าใจ ใช้แบบวัดทางจิตวิทยากับตัวบ่งชี้ที่เป็นนามธรรม ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมกับตัวบ่งชี้ที่มีพฤติกรรมที่สังเกตได้ ใช้แบบสัมภาษณ์กับตัวบ่งชี้ที่สะท้อนความรู้สึกหรือความคิดเห็น ใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่เป็นเอกสารที่มีอยู่แล้วหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ สำหรับกิจกรรมย่อยที่ควรจัดทำคือ

5.1 กำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูลที่เหมาะสมในการประเมินแต่ละตัวบ่งชี้

5.2 กำหนดวิธีการเก็บข้อมูล

5.3 กำหนดขนาดตัวอย่าง

5.4 กำหนดระบบการจัดเก็บข้อมูล

5.5 กำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

5.6 กำหนดกรอบการประเมิน

กิจกรรมที่ 6 การกำหนดเกณฑ์การประเมิน ซึ่งมีกิจกรรมย่อยที่ควรจัดทำ ดังนี้

6.1 กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินตัวบ่งชี้

6.2 ตรวจสอบความเหมาะสมของเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินตัวบ่งชี้ โดยทำเป็น

แบบสอบถาม

กิจกรรมที่ 7 การกำหนดวิธีการที่ใช้ในการประเมิน เป็นการที่คณะกรรมการ ผู้รับผิดชอบประเมินผลเลือกวิธีการ เครื่องมือกลุ่มผู้ให้ข้อมูล รูปแบบสอบถาม โครงสร้างคำถาม ที่จะใช้ และการสร้างเครื่องมือประเมินโดยเริ่มตั้งแต่สร้างคำถาม ตรวจสอบคุณภาพ ทดลองใช้ ปรับปรุงก่อนนำมาใช้

กิจกรรมที่ 8 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการกำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ที่จัดเก็บมาให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีกิจกรรมย่อย ดังนี้

8.1 เตรียมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ โดยการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและศึกษา เพื่อเลือกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสม

8.2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น อาจใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย หรือ ฐานนิยม เป็นต้น

8.3 กำหนดวิธีการนำเสนอข้อมูล เช่น เสนอในรูปตารางสถิติ หรือการบรรยาย หรือ แบบกราฟ

กิจกรรมที่ 9 การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของสถานศึกษา เป็นการนำผลการ ประเมินมาใช้วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองของ สถานศึกษาต่อไป มีกิจกรรมย่อยดังนี้

9.1 สรุปผลการประเมิน

9.2 วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของสถานศึกษา

9.3 ประเมินความต้องการจำเป็น

กิจกรรมที่ 10 แนวทางการพัฒนาสถานศึกษา เป็นการนำจุดอ่อนที่ค้นพบมา วิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐานต่อไป มี กิจกรรมย่อย ดังนี้

10.1 วิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยการนำปัญหาที่เป็นจุดอ่อนมาระดมความคิดของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องเพื่อหาสาเหตุและวิธีการแก้ไข

10.2 กำหนดวิธีการแก้ไขปัญหา

10.3 พัฒนาสถานศึกษาตามวิธีการที่กำหนด โดยจัดทำเป็นโครงการ

กิจกรรมที่ 11 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง เป็นการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดได้รู้ และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรายงานผลการประเมินตนเองควรประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา ได้แก่ (1) ข้อมูลทั่วไป มีประวัติสถานศึกษา ที่ตั้ง ลักษณะชุมชน แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ของชุมชน เป็นต้น (2) อาคารสถานที่ (3) แผนภูมิโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา (4) บุคลากร (5) นักเรียน (6) งบประมาณ (7) วิสัยทัศน์ (8) พันธกิจและแผนยุทธศาสตร์

ส่วนที่ 2 การประเมินคุณภาพภายใน ประกอบด้วย (1) ผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละมาตรฐาน (2) สรุปผลการประเมินมาตรฐานแต่ละด้าน

กิจกรรมที่ 12 การใช้ประโยชน์จากการประเมินตนเอง เป็นการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ เพื่อพัฒนาปรับปรุงตนเองของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีกิจกรรมย่อยดังต่อไปนี้

12.1 รายงานผลการประเมิน ซึ่งจะรายงานทุกฝ่ายให้รับทราบ

12.2 ปรับปรุงสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

แนวทางปฏิบัติในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กร เพื่อตัดสินใจงานเป็นไปตามเกณฑ์หรือเป็นไปตามความคาดหวังของหน่วยงานหรือไม่ โดยใช้การประเมินตรวจสอบ ดังนั้น การประเมินที่ดี จะนำไปสู่การประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพก่อนที่จะให้องค์กรภายนอกเข้ามาตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน

แนวทางปฏิบัติในสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จการประกันคุณภาพภายในมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้คือ

1. การเตรียมความพร้อม ด้านบุคลากรและทรัพยากรอื่นๆ รวมถึงตั้งคณะกรรมการทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ

1.1 ความพร้อมด้านบุคลากร เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน แรงจูงใจในการทำการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาควรจัดประชุมชี้แจงความจำเป็นและความสำคัญในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้บุคลากรทุกคนทราบ และจัดบุคลากรรับผิดชอบประเมินมาตรฐานตามตัวบ่งชี้

1.2 ความพร้อมด้านทรัพยากรอื่นๆ ได้แก่ งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องจัดตั้งสำนักงานประกันคุณภาพภายใน สื่ออุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการประมวลผล เนื่องจากการประกันคุณภาพภายในส่วนใหญ่จะเป็นกระบวนการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ (แบบสอบถาม, แบบสัมภาษณ์, แบบบันทึก, แบบสังเกต ฯลฯ) ดังนั้นสถานศึกษาจะต้องจัดเตรียมงบประมาณสำหรับการประกันคุณภาพในโดยเฉพาะ และจะต้องจัดห้องหรือสำนักงานประกันคุณภาพภายในไว้โดยเฉพาะ รวมถึงสื่ออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อความสะดวกและเป็นระบบในการดำเนินงาน

1.3 การกำหนดผู้รับผิดชอบ และกำหนดบทบาทหน้าที่ ที่ต้องรับผิดชอบ ถึงแม้ว่าการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นภาระหน้าที่ของบุคลากรทุกคนก็ตาม การแต่งตั้งคณะทำงานโดยเฉพาะจะทำให้การดำเนินงานคล่องตัว สะดวก รวดเร็ว โดยเฉพาะในส่วนการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และสรุปผลในภาพรวมของสถานศึกษาศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด

1) คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา มีหน้าที่พิจารณากำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้และการประกันคุณภาพภายใน จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา แผนปฏิบัติงานประจำปี กำหนดคณะทำงานเพื่อดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

2) คณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน มีหน้าที่วิเคราะห์มาตรฐาน จัดทำคู่มือ นโยบายคู่มือกำกับติดตาม และเขียนรายงานการประเมินผลตนเอง (SSR)

3) คณะทำงานประกันคุณภาพภายใน รับผิดชอบการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนด (คณะอาจารย์ และบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา)

คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องวัดและประเมินผล มีเจตคติที่ดี มีแรงจูงใจในการทำประกันคุณภาพภายใน มีความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องมือ การประมวลผลข้อมูลที่จัดเก็บ และการเขียนรายงาน มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา มีภาวะผู้นำ รอบรู้ภาระของสถาบันศึกษา และเข้าใจมาตรฐานการอาชีวศึกษาเป็นอย่างดี ตัวอย่างเช่น

คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรประกอบด้วย	
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	ประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา	รองประธานกรรมการ
3. หัวหน้าคณะวิชา	กรรมการ
4. หัวหน้าแผนกวิชา	กรรมการ
5. ตัวแทนผู้ปกครอง/ชุมชน	กรรมการ
6. ตัวแทนนักเรียน / ศิษย์เก่า	กรรมการ
7. หัวหน้างานวิจัย / วัตถุประสงค์ประเมินผล	เลขานุการ
8. หัวหน้างานวัตถุประสงค์ประเมินผล / งานวิจัย	ผู้ช่วยเลขานุการ
9. หัวหน้างานศูนย์ข้อมูล	ผู้ช่วยเลขานุการ

สรุป

บริหาร	ประกันฯ
	● ตั้งสำนักงานประกัน
● ตั้งคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา	● ตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน
● มาตรฐาน KPI	● มาตรฐาน KPI
● แผนพัฒนาสถานศึกษา	● คู่มือนโยบาย
● แผนปฏิบัติงานประจำปี	● คู่มือประเมินมาตรฐาน ● คู่มือกำกับติดตาม ● รายงานการประเมินตนเอง

2. กลยุทธ์ในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

- 1) คณะกรรมการบริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน
- 2) กระจายความรับผิดชอบให้ทุกคนมีส่วนร่วม
- 3) ให้ส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ด้วยการนิเทศ ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและขวัญกำลังใจในการทำงาน

4) มีการกำกับ ติดตาม และรายงานความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

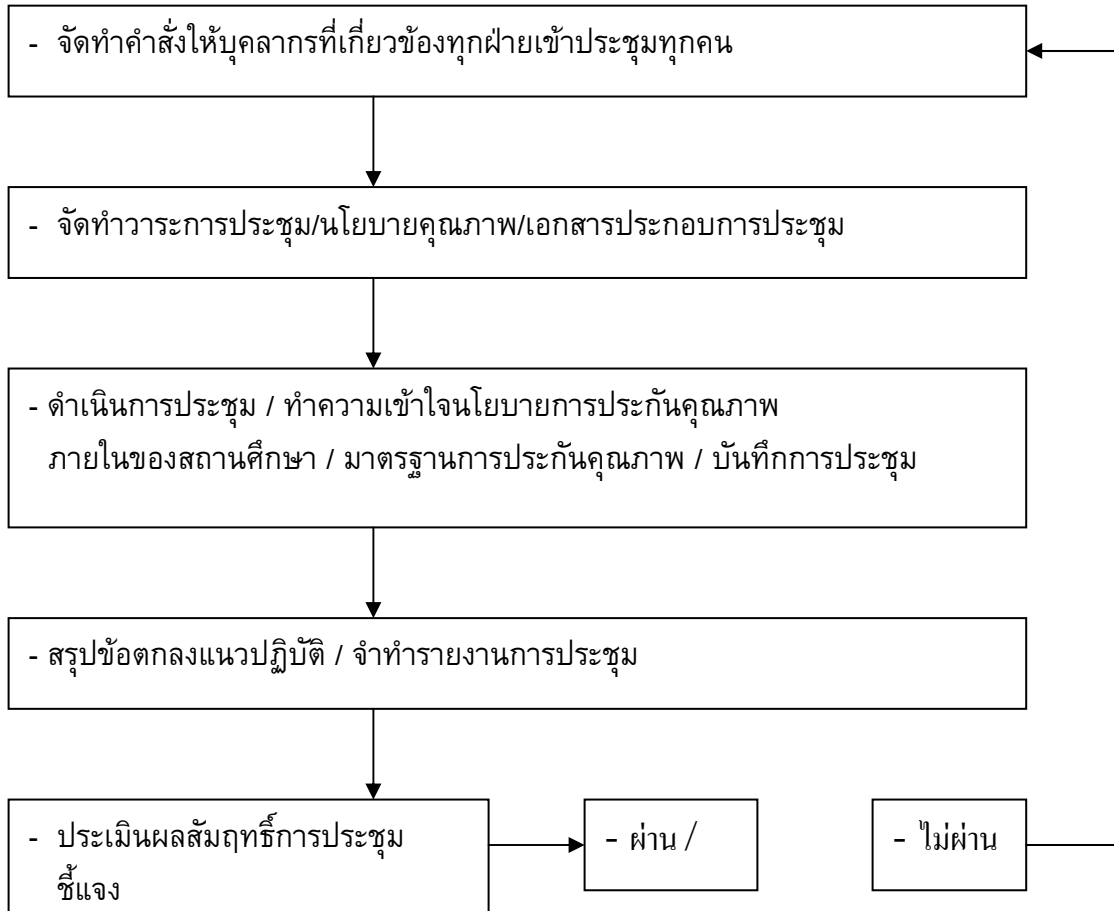
3. การศึกษาสภาพและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

การประกันคุณภาพภายในไม่ใช่เป็นการทำงานที่เพิ่มภาระให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา แต่เป็นงานที่ต้องทำเป็นประจำ และถือเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติที่ต้องมีการตรวจสอบและพัฒนาปรับปรุงตนเองตลอดเวลา ซึ่งสถานศึกษาได้ทำอยู่ตลอดเวลา แต่อาจไม่ได้มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ ดังนั้น ก่อนทำการประเมินจะต้องศึกษาสภาพและผลการดำเนินงานของสถานศึกษาว่าอยู่ในสภาพใด จุดใด โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศที่มีอยู่แล้วรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในช่วงที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อเป็นฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจว่าควรกำหนดแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางใดในอนาคต โดยสถานศึกษาจัดทำคำสั่งให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าประชุม

4. การทำความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับสภาพและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

การประกันคุณภาพภายในนั้น จะต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน โดยสถานศึกษาจะต้องเชิญบุคลากรทุกคนเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในช่วงที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันและทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคต โดยยึดแผนพัฒนาสถานศึกษาเป็นหลัก และควรวิเคราะห์นโยบาย / โครงการของตนเองว่าสอดคล้องกับมาตรฐานการอาชีวศึกษามากน้อยเพียงใด สามารถสรุปขั้นตอนที่ 2-3 ได้ดังนี้

การประชุมชี้แจง

5. มาตรฐานการอาชีวศึกษาและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมิน

สถานศึกษาจำเป็นจะต้องมีคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรทุกคนรับผิดชอบเพื่อประเมินสถานศึกษา ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษากำหนด เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานโดยให้บุคลากรศึกษามาตรฐานที่รับผิดชอบรวมทั้งตัวบ่งชี้ภายใต้แต่ละมาตรฐาน รวมทั้งสำรวจสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานที่รับผิดชอบ

6. การกำหนดกรอบการประเมิน เป็นการกำหนดแนวทางในการทำการประเมินผลภายในว่ามีกระบวนการดำเนินงานอย่างไร ใครเป็นผู้รับผิดชอบ และควรดำเนินการเมื่อใด

7. **การกำหนดเกณฑ์การประเมิน** เป็นการกำหนดเกณฑ์การตัดสินการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด ซึ่งต้องทำอย่างเปิดเผยและเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพิจารณา กำหนดเกณฑ์การตัดสินที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

8. **การกำหนดวิธีการที่ใช้ในการประเมิน** เป็นการออกแบบวิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมิน และแหล่งผู้ให้ข้อมูล

9. **วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล** เป็นการกำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

10. **การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของสถานศึกษา** เป็นการนำผลการประเมินมาใช้วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของสถานศึกษา ซึ่งจะได้ข้อมูลที่ช่วยในการหาแนวทางการพัฒนาตนเองในส่วนที่ต้องแก้ไข โดยการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา

11. **แนวทางการพัฒนาสถานศึกษา** เป็นการหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาควรหาทางช่วยตนเองก่อน ในการนี้การแก้ปัญหาอยู่นอกเหนือความสามารถของสถานศึกษาก็อาจหาแนวทางอื่น เช่น การขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

12. **การทำรายงานการประเมินผลงานเอง** เป็นการจัดทำรายงานการประเมินผลตนเอง (Self Study Report) ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และพร้อมได้รับการตรวจสอบการประเมินภายนอกเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น

13. **การใช้ประโยชน์จากการประเมินตนเอง** เป็นการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ เพื่อพัฒนาปรับปรุงตนเองสำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนักเรียน ครู อาจารย์ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง หรือใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจวางแผนสถานศึกษาต่อไป

บทบาทของครูในการประกันคุณภาพการศึกษา

หัวใจของการประกันคุณภาพการศึกษา คือการประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้เรียนรู้เต็มศักยภาพซึ่งต้องเริ่มต้นที่การประกันคุณภาพภายใน โดยการปฏิรูปการสอนของครู

บทบาทของครูในการประกันคุณภาพภายใน

บทบาทสำคัญของครูในการประกันคุณภาพภายใน คือ การประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งต้องมีการปฏิรูปการสอน เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (รุ่ง แก้วแดง; 2544 : 111-112)

การปฏิรูปการสอนของครูเพื่อประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย บทบาทหน้าที่สำคัญ 3 ประการ คือ (1) การปฏิบัติงานปกติของครูอย่างมีระบบและกระบวนการ (2) การประเมินตนเอง และ (3) การรายงานผลการประเมินตนเอง ซึ่งครูแต่ละคนสามารถ กำหนดกระบวนการทำงานของตนเองได้ อาจจำแนกเป็นขั้นตอนได้ดังนี้ (รุ่ง แก้วแดง; 2544 : 94-96)

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเรื่องมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรให้เข้าใจ ถ้าเป็นไปได้ควร ศึกษาให้ครบทั้งหน่วยของการเรียนที่อาจจะกำหนดเป็นภาคเรียนหรือทั้งปีการศึกษา และนำมา พัฒนาหลักสูตรรายวิชาที่ตนเองสอนอยู่

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการสอน ว่าควรจะสอนอย่างไร รวมทั้งจะต้องสามารถกำหนด สิ่งที่จะบรรลุผลหรือที่จะเกิดขึ้นหรือพฤติกรรมของนักเรียนที่จะเกิดขึ้นหลังจากได้รับการศึกษา โดยเน้นการจัดกิจกรรมและการใช้สื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้

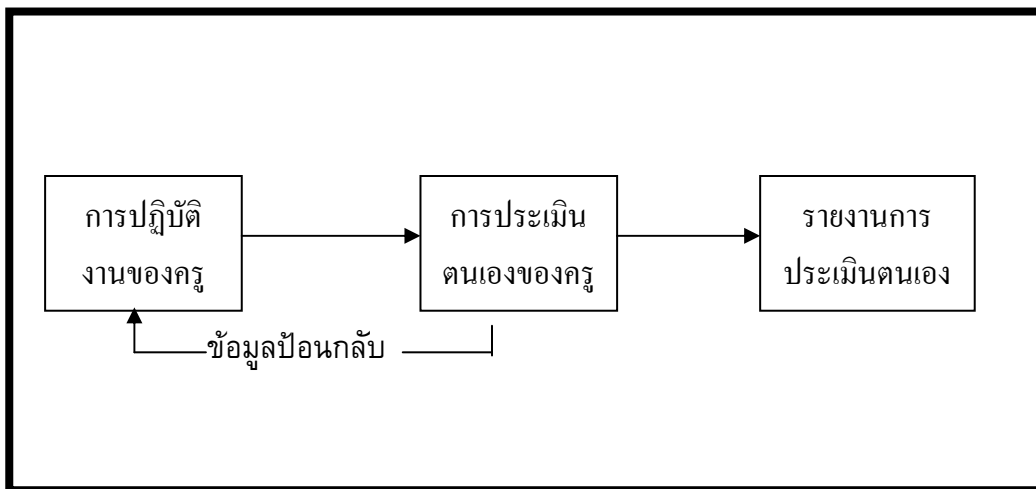
ขั้นตอนที่ 3 นำกระบวนการวิจัยเข้ามาใช้ในการสอนของครู และการเรียนของ นักเรียนเพื่อสร้างสรรค์ความรู้ควบคู่การเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการสอน โดยทำงานร่วมกับผู้เรียนหมายความว่า ต้องลดบทบาท การบอกของครูมาเป็นการทำงานร่วมกับผู้เรียน โดยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้มีบทบาท ในการเรียนมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลการสอน ว่าสิ่งที่ครูสอนไปนั้นบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ไว้มากน้อยเพียงใด โดยวัดจากผลการเรียนรู้ของผู้เรียน พิจารณาเป็นรายบุคคลและรายชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 6 วิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในวงจรต่อไป

ขั้นตอนที่ 7 บันทึกสรุปผลการสอน ว่าในคาบหรือหน่วยนั้นมีความสำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคที่ต้องแก้ไขอย่างไร มีคำแนะนำเพื่อจะนำไปปรับปรุงต่อไปอย่างไร โดยบันทึกทุกสิ่งทุกอย่างเอาไว้เป็นหนึ่งหน่วยเขียนแผนภูมิได้ดังนี้

**ภาพบทบาทของครูในการประกันคุณภาพภายใน
(พัฒนาจากกรอบการประกันคุณภาพภายใน)**

สำหรับบทบาทหน้าที่ของครูในการประกันคุณภาพภายในการประกันภายในทั้งระบบควรเป็นดังนี้

1. มีการเตรียมความพร้อมของตนเอง โดยทำการศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ วิธีการ ขั้นตอนในการประเมินผลภายใน รวมทั้งพยายามสร้างเจตคติที่ดีต่อการประเมินภายใน
2. ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการให้ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ที่คณะกรรมการประเมินผลภายในต้องการ
3. ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาเมื่อได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของการประเมินผลภายใน เช่น เข้าร่วมพิจารณาจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานด้านการประเมินผลภายในสถานศึกษา ร่วมกันพิจารณาจัดสร้างเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลลักษณะต่างๆ ในกระบวนการประเมินผลภายใน ร่วมกันทำการสำรวจเก็บข้อมูลที่

คณะกรรมการสำรวจ ร่วมกันทำการวิเคราะห์ข้อมูล (หากมีความรู้ด้านการวิเคราะห์) ร่วมกันสรุปผลการประเมิน เป็นต้น

4. ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา ในการร่วมกันกำหนดจุดประสงค์ กำหนดมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ในการประเมินด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาเอง และร่วมกันกำหนดเกณฑ์การตัดสินมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในด้านต่าง ๆ

5. ปฏิบัติหน้าที่หลักหรือหน้าที่ประจำที่รับผิดชอบอย่างมีระบบ ตามกระบวนการสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา เช่น ในหน้าที่การสอนต้องมีการพัฒนาหลักสูตรและแผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ จัดเตรียมเนื้อหาสาระที่ถูกต้องเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนการสอน จัดทำสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพตรงตามจุดประสงค์การเรียนการสอน จัดกิจกรรมวิธีการเรียนรู้ที่สร้างให้ผู้เรียนเกิดการค้นคว้าหาความรู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง เลือกวิธีการประเมินผลการเรียนหลากหลายและเหมาะสมรวบรวมผลสรุปผล ประเมินการเรียนการสอน พฤติกรรมของผู้เรียน นำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

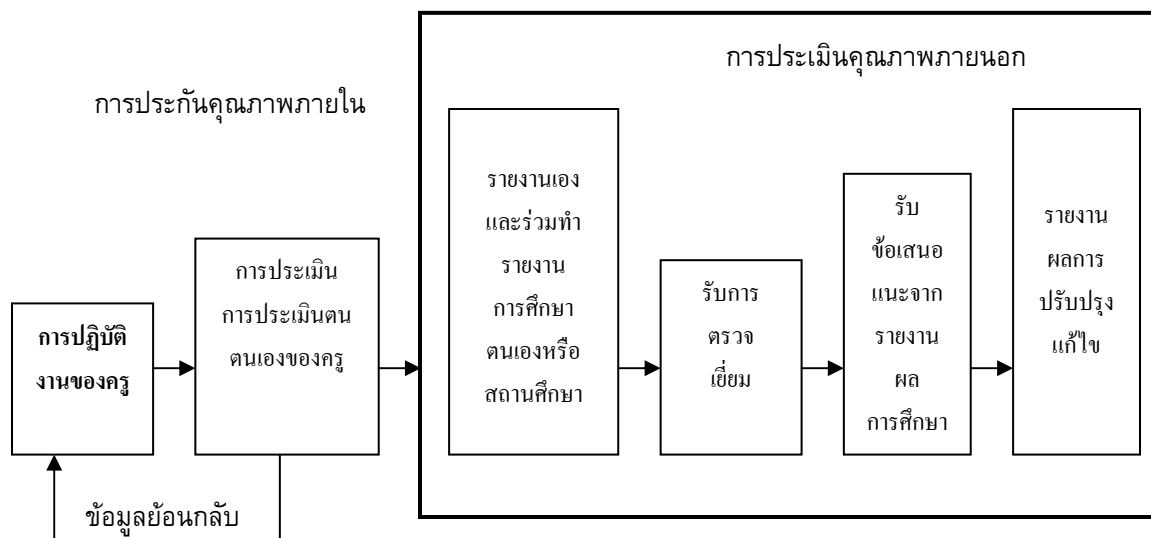
บทบาทของครูในการรับการตรวจสอบและประเมินจากภายนอก

การประกันคุณภาพภายนอกเป็นงานที่ต่อเนื่องจากการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองเป็นประจำทุกปี เพื่อเสนอสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2544 : 7) บทบาทของครูในการรับการตรวจสอบและการประเมินคุณภาพจากภายนอก มี 3 บทบาท คือ

1. ร่วมจัดทำรายงานการศึกษาตนเอง (SSR) ของสถานศึกษา
2. รับการตรวจเยี่ยมของผู้ประเมินจากภายนอก
3. รับข้อเสนอแนะจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพศึกษามา

ดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

บทบาทของครูในการประกันคุณภาพภายนอกจึงมีความสัมพันธ์กับบทบาทของครูในการประกันคุณภาพภายใน ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของครูในการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก (ปรับปรุงจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2544 : 6)

บทบาทของครูในการประกันคุณภาพภายใน คือ การประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย บทบาทด้วย บทบาทหน้าที่ 3 ประการ คือ (1) การปฏิบัติงานปกติของครูอย่างมีระบบและกระบวนการ (2) การประเมินตนเอง และ (3) การรายงานผลการประเมินตนเอง ส่วนบทบาทของครูในการประกันคุณภาพภายนอก เป็นบทบาทที่ต่อเนื่องจากการประกันคุณภาพภายใน อีก 3 ประการ คือ (1) ร่วมจัดทำรายงานการศึกษาตนเองของสถานศึกษา (2) รับการตรวจเยี่ยมของผู้ประเมินภายนอก และ (3) รับข้อเสนอแนะจากผู้ประเมินภายนอกมาดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข (พฤกษ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติกิจพิทักษ์; 2546 : 32-34)